

7/541

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

Ankara

Sayı : B.15.O.APK.0.23-300- 1028
Konu : Yazılı Soru Önergesi

23 HAZİRAN 2003

9980

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: T.B.M.M. Başkanlığı'nın 28.05.2003 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-1754 sayılı yazısı.

Erzincan Milletvekili Sayın Tevhit KARAKAYA'nın tarafıma tevcih ettiği 7/541-1761 esas no.lu yazılı soru önergesi T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99. Maddesi gereği, Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş. Genel Müdürlüğü'nden alınan yazılı bilgiler doğrultusunda cevaplandırılarak ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr. Mehmet Hilmi GÜLER
Bakan

EKLER :
EK-1 Önerge Cevabı (3 Sayfa)

DAĞITIM :
Gereği :
TBMM Bşk.

Bilgi :
Başbakanlık

**ERZİNCAN MİLLETVEKİLİ SAYIN TEVHİT KARAKAYA'NIN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/541-1761)**

Soru 1 :

1995 yılında Türkiye ile Rusya arasında imzalanan Doğalgaz anlaşması hakkında, basında yer alan bir takım haberler, kamuoyunda kuşku uyandırmıştır. Buna göre;

- Türkiye'nin aynı borudan aldığı aynı doğalgaza iki farklı fiyat ödediği doğru mudur?

Cevap 1 :

Eski Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nden 1986 yılında imzalanan yılda 6 milyar m³ doğal gaz alımına ilişkin anlaşma kapsamında gaz ithalinin, 1987 yılından itibaren başlaması ile Türkiye'nin doğal gaz talebinde büyük bir gelişme olmuştur. Hava kirliliği nedeniyle doğal gaz kullanımına başlanan başta Ankara ve İstanbul olmak üzere büyük şehirlerimizin doğal gaz talebi büyük bir hızla artmıştır. Ayrıca geçmiş dönemde 1997 yılından itibaren mevcut elektrik üretim kapasitesinin talebi karşılamayacağını tahmin edilmesi nedeniyle bir an önce ilave elektrik üretim kapasitesinin yaratılması amacıyla otoprodüktör ve yap-işlet-devret santrallerinin teşvik edilmesiyle de bu sektörde büyük bir talep patlaması olmuştur. Yine gelişen sanayi sektöründen de büyük talep baskısı meydana gelmiştir. 0 yıllarda eski S.S.C.B. ve Cezayir'den olmak üzere sadece 8 milyar m³'lük ithalat bağlantısı bulunmakta iken, talep bu miktarın çok üzerine çıkmıştır. 1990'lı yılların ilk yarısında meydana gelen bu durum karşısında acilen ilave arz kaynağı bulma girişimleri başlatılmıştır. 0 dönemdeki alternatif kaynaklar bulunmasına rağmen kaynakların devreye girebilmesi için arz kaynağı ülkelerin yanısıra ülke içinde de yatırım yapılması gerekliliği olmuştur. Bu nedenle en çabuk devreye girebilecek kaynak olarak belirlenen Rusya Federasyonu'ndan batı hattından ilave gaz arzı temini hususu değerlendirmeye alınmıştır.

Diğer taraftan, Rusya Federasyonu ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti yetkilileri arasında 1990 yılından itibaren imzalanan çeşitli protokollerde Türk ve Rus şirketlerinin ortaklık yapmaları hususu yer almıştır. Rusya Federasyonu'nun 1991 yılından itibaren izlediği gaz ticaretinde sadece sınırda satıcı değil, kurulacak ortak şirketler vasıtasıyla çeşitli ülkelerde yapılacak yatırımlarla nihai doğal gaz tüketicisi veya satıcısı olma politikası nedeniyle batıdan gelecek ilave gazın da Türkiye'ye, kurulacak bir Rus-Türk ortak şirketi kanalıyla sevk edilmesi üzerinde ısrarla durmuş ve bunun dışındaki hiçbir çözüme yanaşmamışlardır. 0 tarihte gaz konusundaki tek yasal düzenleme olan 397 sayılı kanun Hükmünde Kararname'nin ithalat ve ithal doğal gazın satış yetkisini BOTAŞ'a vermesi sebebiyle, bu kanun hükümleri çerçevesinde BOTAŞ ilave doğal gazı Turusgaz'dan Türk-Bulgar sınırında teslim alacak şekilde, 18.02.1998 tarihinde Rusya ile ikinci Doğal Gaz Alım-Satım Anlaşmasını imzalamıştır. Bu anlaşma 8 milyar m³'lük doğal gaz arzını içermekte olup, bu anlaşma ile 1998 Mart'ından itibaren başlayan sevkiyatlar halen sürmektedir.

Bu sebeple aynı boru hattı güzergahından farklı fiyatlarla gaz alımı, farklı zamanlarda farklı ihtiyaçlar sebebiyle yapılan farklı kontratlardan kaynaklanmaktadır.

Soru 2 :

Türkiye'nin, İran'dan aldığı doğalgazın birim maliyeti nedir? Mavi Akım anlaşmasıyla gelecek doğalgazın birim maliyeti ne olacaktır?

Cevap 2 :

Anlaşmaların gizlilik maddesi sebebiyle doğal gaz alım fiyatı açıklanamamaktadır. Doğal gaz alım fiyatları dünyadaki genel uygulamaların paralelinde olmak üzere sabit fiyatlar değil, formüle bağlı belirlenen değişken fiyatlardır. Formül parametrelerindeki değişikliğe bağlı olarak genellikle uluslararası petrol ürünleri fiyatlarına bağlı olarak salınım gösteren bu fiyatlardan ,İran gazı fiyatı, fiyat hesap döneminden önceki geçmiş 9 aylık petrol ürünü fiyatları ortalamasına bağlı iken, Mavi Akım doğal gazı geçmiş 6 aylık petrol ürünü fiyatlarına bağlıdır. Farklı salınımları içeren fiyatlar zaman zaman birbirlerinden daha düşük veya yüksek bir noktada olabilmektedir. Ayrıca anlaşmadaki fiyat ve fiyat formülleri tüm sözleşme boyunca

geçerli olmayıp, taraflar belirli aralıklarla belirli şartların oluşması durumunda fiyat revizyonu talep edebilmektedir. İran gazı fiyatı 2003 yılı II. Dönemi için 100 birim kabul edilirse, Mavi Akım anlaşması fiyatı ise 85 birimdir. Ancak Rus Gazexport Şirketi Anlaşmadaki formüle itiraz etmiş olup, BOTAŞ bu itirazı kabul etmemiş bu hususta Rus tarafı tahkime gideceğini bildirmiştir.

Soru 3 :

1995 yılında imzalanan anlaşma ile, Rusya'nın Türkiye'ye satacağı doğalgazın fatura bedelinin %30'unun nakit, %70'inin ise mal olarak ödeneceğine dair, ticari ilişkileri Türkiye lehine düzenleyen anlaşmanın yürürlükten kaldırıldığı doğru mudur?

Cevap 3 :

1986 yılında 6 milyar m³ doğal gaz ithalatı için imzalanan Hükümetlerarası Anlaşma'da mal mübadelesi hususu yer almakta olup, bu konunun takibi Dış Ticaret Müsteşarlığı'nca yapılmıştır. Ancak konu hakkında mal mübadelesi ile ilgili maddenin uygulamasının uzun bir süredir yapılamadığı bilgileri alınmaktadır.

Soru 4 :

"Birim fiyatı yüksek olan doğalgazın tercih edildiği" yönündeki spekülasyonlar doğru mudur?

Cevap 4 :

Birinci soruda izah edildiği gibi farklı zamanlarda yapılan farklı anlaşmalar çerçevesinde Rus gazı alımı sözkonusu olmuştur. Bu anlaşmaların miktarları da farklı olup, asgari alım yükümlülükleri de farklıdır. Bu anlaşmaların yükümlülükleri ve doğal gaz sistemi ihtiyaçları çerçevesinde alım yapılmakta olup yüksek fiyatlı gazın tercih edilmesi hususuna ilişkin bir veri bulunmamaktadır. Ancak halihazırda doğal gaz alım fiyatlarının yüksek olduğu bir gerçektir. Bu nedenle alım fiyatlarının indirilmesi konusunda görüşmeler sürdürülmektedir.